

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 22. 9. 2016

Číslo: Ročník 26 (2016), Číslo 3

Sekce: Nové trendy

Název článku: Doplnění cizojazyčné literatury v knihovnách ČR

Autor: Šárka Kašpárková a Iva Rodrová

Zdroj: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20160313>

Doplnění cizojazyčné literatury v knihovnách ČR

Šárka Kašpárková a Iva Rodrová

Vývoj projektu

Šárka Kašpárková

Již třetím rokem probíhá doplňování cizojazyčné literatury do vybraných knihoven – center pro cizojazyčnou literaturu v České republice. Co všechno tomu předcházelo? Především to byla Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011-2015, schválená usnesením vlády ČR ze dne 11. ledna 2012, která uvádí v prioritě č. 12 záměr: „Podporovat vytváření knihovnických fondů. Zvýšit objem financování nákupu knihovnických fondů v knihovnách ČR a vytvořit tak základní předpoklad pro zlepšení obsahu a kvality veřejných knihovnických a informačních služeb.“^[1] Jedním z cílů této priority bylo: „Podporovat doplňování literatury pro potřebu rozvoje jazykových dovedností obyvatel (cizojazyčná beletrie a populárně naučná literatura, jazykové příručky, slovníky).“^[2] Úkolem se zabývala pracovní skupina, sestavená na základě odbornosti v oblasti akvizice, kterou vedla Mgr. Světlana Knollová z Národní knihovny ČR. Bylo nutné připravit analýzu stavu a vytipovat nejpotřebnější literaturu, kterou knihovny postrádají. Analýza proběhla a vše je zveřejněno i na stránkách Ústřední knihovnické rady (dále ÚKR).^[3] Vypadá to celkem jednoduše, ale byly za tím hodiny a hodiny práce. S vyhodnocováním analýzy pomohl Knihovnický institut Národní knihovny ČR. Pracovní skupina odsouhlasila i to, že není potřebné touto literaturou doplňovat všechny knihovny, ale doporučila vytvořit centra v každém kraji, kde by byla literatura pro knihovny dostupná. Členkou pracovní skupiny PhDr. Šárkou Kašpárkovou byl zpracován návrh, se kterým byla seznámena ÚKR i zástupkyně ministerstva kultury Mgr. Blanka Skučková. Do května 2013 byla ministerstvu kultury předložena první etapa pilotního projektu, která zahrnovala pět krajů (tři české a dva moravské kraje). Krajské knihovny doporučily a vybraly knihovny, které se projektu zúčastnily a staly se centry cizojazyčné literatury. Pilotní projekt k této prioritě byl založen celkem na čtyřech etapách pokračování projektu. První etapa proběhla v roce 2014. Koncepčně je projekt realizován tak, že v každém kraji vzniknou čtyři centra, která budou získávat cizojazyčnou literaturu. Centra v knihovnách budou saturovat potřeby uživatelů ve svém kraji a mohou vytvářet výměnné soubory na základě požadavků nebo eventuálně poskytovat tuto literaturu formou meziknihovní výpůjční služby. V centrech bude cizojazyčná literatura shromažďována, a nebude tak docházet k jejímu rozptylu do knihoven, kde by např. o ni byl menší zájem. Garantem pilotního projektu je Moravská zemská knihovna v Brně. Do budoucna se počítá s takovým modelem, že v každém kraji ČR bude projekt realizovat krajská knihovna a tři další knihovny, tj. základní knihovny zřízené příslušným orgánem obce (dle § 3 odst. 1 písm. c) knihovního zákona). V každém kraji se tedy budou nacházet vždy čtyři centra. Projekt by měl být ukončen v roce 2017 vytvořením sítě center cizojazyčné literatury v České republice.

- 1. etapa projektu (**2014**) - vznik 15 center v knihovnách:
- Ústecký kraj: knihovny v Lounech, Děčíně a Teplicích,
- Zlínský kraj: knihovny ve Vsetíně, Kroměříži a Uherském Hradišti,
- Jihomoravský kraj: knihovny v Brně (Knihovna Jiřího Mahena), Kuřimi a Břeclavi,
- Jihočeský kraj: knihovny v Písku, Prachaticích a Táboře,
- Královéhradecký kraj: knihovny v Hradci Králové, Jičíně a Náchodě.

2. etapa projektu (**2015**) - napojení dalších 15 center v knihovnách:

- Olomoucký kraj: knihovny v Olomouci, Šumperku, Prostějově,
- Liberecký kraj: knihovny v Semilech, České Lípě, Jablonci n. Nisou,
- Moravskoslezský kraj: knihovny v Ostravě, Novém Jičíně, Krnově,
- Karlovarský kraj: knihovny v Ostrově, Chebu, Sokolově,
- Kraj Vysočina: knihovny v Jihlavě, Žďáru n. Sázavou, Třebíči.
-
- 3. etapa projektu **(2016)** – napojení 12 center v knihovnách:
 - Plzeňský kraj: knihovny v Domažlicích, Plzni, Klatovech,
 - Středočeský kraj: knihovny v Příbrami, Mladé Boleslavi, Kutné Hoře,
 - Pardubický kraj: knihovny v Chrudimi, Svitavách, Ústí n. Orlicí,
 - Praha: Městská knihovna - Ústřední knihovna, pobočky Dejvice a Ládví.

4. etapa projektu **(2017)** – napojení 12 krajských knihoven (mimo Moravskou zemskou knihovnu, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo kultury ČR). Napojeny budou krajské knihovny v těchto krajích: Ústecký, Zlínský, Jihočeský, Královéhradecký, Olomoucký, Liberecký, Moravskoslezský, Karlovarský, Vysočina, Plzeňský, Středočeský, Pardubický.

Předpokladem je, že v roce 2017 pro podporu 54 center, která pokryjí celou Českou republiku (včetně krajských knihoven), bude potřeba 1 620 000 Kč. Každé centrum bude podpořeno částkou 30 000 Kč. Samozřejmě tato částka je bez nákladů, které potřebuje Moravská zemská knihovna na realizaci celého projektu.

Zřejmě vás napadne otázka, co tedy bude dál? Ano, pilotní projekt v roce 2017 skončí. Na základě hodnocení jednotlivých center je však žádoucí, aby projekt netrval pouze čtyři roky, ale aby od roku 2018 vznikl (souběžně s Českou knihovnou) dotační titul určený pro tato vytvořená centra v (54) knihovnách, který by zajistil stálý přísun kvalitní cizojazyčné literatury do veřejných knihoven. To, že je projekt úspěšný a v praxi se osvědčil, je díky kvalitní práci všech, kteří připravují nabídkové seznamy pro centra v knihovnách. Poděkování patří garantu – Moravské zemské knihovně v Brně - a také samozřejmě Ministerstvu kultury ČR, které celý projekt financuje.

Kontakt na autorku: kasparkova@knihkm.cz

Praktické zkušenosti Knihovny Václava Čtvrka v Jičíně

Iva Rodrová

Možnost rozšiřovat nabídku cizojazyčné literatury má naše knihovna již přibližně dva roky. V rámci projektu vypsáno Ministerstvem kultury ČR mohla do svého fondu opatřit větší množství knih v cizích jazycích. Knihovna Václava Čtvrka v Jičíně se pravidelně účastní projektu Česká knihovna, který je zaměřen na nákup české nekomerční literatury. Bylo pro nás příjemným překvapením, že existuje podobná možnost i v případě cizojazyčné literatury. Když jsme tedy byli vybráni do první etapy projektu, rádi jsme se chopili příležitosti. Přestože tuto literaturu pro naše čtenáře také nakupujeme, omezené finanční možnosti nám nedovolují nákup většího množství titulů.

V prvním roce jsme získali přibližně 180 svazků knih, převážně v angličtině a němčině, něco málo v ruštině a španělštině. Jednalo se především o beletrii, dvojjazyčnou četbu pro studenty a čtení pro děti. Většina titulů byla opatřena také poslechovými CD. Čtenáři si tak mohou text i poslechnout. Co jsme ale ocenili nejvíce, byla zjednodušená četba podle jazykové vyspělosti. V nabídce byly i jednoduché texty pro děti a mládež.

Od začátku jsme věděli, že budeme tuto literaturu nabízet i ostatním knihovnám. Byly vypracovány seznamy nových přírůstků cizojazyčné literatury, které dostaly všechny knihovny s profesionálními pracovníky v okolí. Těmto knihovnám, jakož i knihovnám v obcích knihy poskytujeme dle jejich zájmu v rámci meziknihovní výpůjční služby. Nabídka je také vystavena na našem webu, kde jsou tituly rozříděny podle jazyků. Pro nově získané knihy bylo nutné v knihovně vyčlenit prostory. Rozhodli jsme se je umístit do čítárny, kde jsme z tohoto důvodu přestavěli nábytek a přidali nové regály, takže zde vzniklo malé oddělení cizojazyčné literatury. Snažili jsme se, aby tato literatura byla pro čtenáře dobře přístupná. Z našich starších titulů v originále jsme udělali několik souborů, které byly nabídnuty městským knihovnám našeho regionu k dlouhodobějšímu využívání.

Nyní už záleželo pouze na čtenářích. Musím říci, že naše zkušenosti jsou v podstatě kladné. Zájem lidí o četbu v cizím jazyce určitě je, a nejsou to pouze studenti, kteří naši nabídku využívají. Jak jsme předpokládali, největší

zájem je o zjednodušené texty. Že si je půjčí ti, kteří se jazyk učí, se dalo předpokládat – ale že si je začnou půjčovat i ti, kteří zatím četli pouze česky, je jistě zajímavé. Týká se to ve většině případů ale pouze angličtiny. Protože tento projekt pokračoval i v následujícím roce, získali jsme tak další množství nových titulů. Myslím, že nyní máme celkem dobrou nabídku cizojazyčných knih. V současnosti máme rozpůjčováno přibližně 70 % této literatury.

Doufáme, že projekt bude pokračovat i nadále. Bylo by pro nás určitě přínosné, pokud bychom měli možnost pravidelného získávání cizojazyčné literatury. Počítáme s tím, že do budoucna zájem o četbu v cizím jazyce ještě poroste. Již dnes můžeme pozorovat vzrůstající zájem, a to nejenom u mladé generace.

Kontakt na autorku: rodrova@knihovna.jicin.cz

Web knihovny: <http://knihovna.jicin.cz/>

[1] MINISTERSTVO KULTURY. *Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011–2015 včetně internetizace knihoven* [online]. 2012 [cit. 2016-07-14]. Dostupné také z: http://www.mkcr.cz/assets/literatura-a-knihovny/Koncepce_rozvoje_knihoven_2011-2015.pdf

[2] Tamtéž.

[3] Dokument *Průzkum doplňování – zpráva* je k dispozici na stránkách: <http://ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2011-2015-/>.